

REZLJANA SKRINJA

iz Šenčurja

skrinja

V etnološki zbirki Gorenjskega muzeja hranimo 113 poslikanih, rezljanih in intarziranih skrinj iz različnih delov Gorenjske, najstarejša nosi letnico 1624, najmlajše so iz konca 19. stol. Večina je shranjenih v depojih, le tretjino si je mogoče ogledati na **stalni razstavi Ljudska umetnost na Gorenjskem v drugem nadstropju kranjske Mestne hiše**, na razstavi poslikanega pohištva iz Gornjesavske doline v **Liznjekovi hiši v Kranjski Gori**, v **Šivčevi hiši v Radovljici** in v **Jenkovi kasarni na Zgornjem Jezerskem**. Skrinje so naši predniki uporabljali za hranjenje obleke, obuvene in živil, saj so omare in predalniki za večino podeželskih ljudi novost iz druge polovice 19. stol. Poslikana skrinja je bila tudi sestavni del nevestine bale in so jo, napolnjeno s perilom in gospodinjskimi potrebščinami, obredno prepeljali v novi dom.

Skrinja iz Šenčurja, ki jo razstavljamo, je drugačna. V muzej je prišla bolj ali manj po naključju. V etnološki zbirki skrinj je prej izjema kot njen sestavni del. Dolga desetletja je bila shranjena v depoju kot sodoben posnetek bogatejše meščanske skrinje. V pravi luči smo jo ugedali šele kot rezbarski izdelek.

Predstavlja primer povsem predelane kmečke skrinje. V letih pred drugo svetovno vojno je premožen trgovec Ignac Rabič rezbarju Francetu Žvanu naročil, naj staro kmečko neokrašeno skrinjo okraši z rezbarijo v renesančnem slogu. Žvan ji je zato dodal renesančno okrašene letve, nogice v obliki šap in okrasno okovje. Na prednjo stranico je v plitvem reliefu upodobil motiv Poklon treh kraljev. V levi polovici je hlev, v njem Marija in Jožef z dojenčkom Jezuščkom, pastir, osliček in vol okrog njih, v desni polovici pa prihajajo na obisk modri z Vzhoda - sveti trije kralji

vitrina meseca *skrinja*

Gašper, Miha in Boltežar z darovi, za njimi gredo njihove kamele.

France Žvan se je z željo postati kipar izučil rezbarstva v delavnici Karola Hrovata v Domžalah. Kot rezbar se je preživljal zlasti iz izdelovanjem kipov nabožne vsebine. V sodelovanju z Višnarjevo umetnoobratno delavnico na Jesenicah se je lotil tudi dekorativnih motivov v narodnem slogu (gore, planike, kozolce, osebe, oblečene v gorenjsko narodno nošo, Bled). Leta 1937 se je z družino preselil v Šenčur in prevzel naloge vaškega podobarja. Njegovi izdelki kažejo umetniški talent, ki pa se v takratnem okolju ni mogel razcveteti. V letu 2004 mineva 40 let od Žvanove smrti, zato sta v oktobru njegova hčerka Maruša in njen mož dr. Cene Avguštin pripravila spominsko razstavo njegovih del v Šenčurju. Konzervator Gorenjskega muzeja inž. France Jelenc je skrinjo obnovil in izrezljani motiv Poklon treh kraljev lahko ponovno občudujemo.

Vesel božič
in srečno novo leto!

The display of the month

In the ethnological collection at Gorenjski muzej we keep 113 painted, carved and inlaid chests from various parts of the Gorenjska region. The oldest one among them was made in 1624, whereas the most recent chests date back to the end of 19th century. Unfortunately, most of them are kept in the museum repository and only a third of them are on display at the permanent exhibition in Mestna hiša, Kranj and the exhibition of painted furniture from the Gornjesavska valley in Liznjek's Home in Kranjska Gora, Šivec's Home in Radovljica, and Jenko's barracks in Zgornje jezersko. The chests were used for storing clothes, footwear and food by our ancestors. The wardrobes and chests of drawers were introduced only in the second half of the 19th century. A painted chest was a constituent part of a bride's trousseau and was traditionally brought to her new home, filled with linen and kitchen utensils.

The displayed chest from Šenčur is of a different kind. It was brought to the museum by a coincidence. It is rather an exception in the ethnological collection of chests. It had been stored in the repository as an example of a contemporary remake of an upper middle-class chest. Only after a closer examination it was found to be an interesting and high quality carved item.

It is an example of a completely refashioned rustic chest. In the years before the Second World War a wealthy tradesman Ignac Rabič ordered the carver by the name France Žvan to decorate the old rustic chest with a carving in renaissance style. Franc Žvan added the typical renaissance wooden bits, legs in the shape of paws, and decorative metal parts. On the front side are depicted Virgin Maria, Joseph and Child, surrounded by a shepherds, a donkey and an ox and the Adoration of the Magi, bringing their gifts, with their camels following them.

Vitrina meseca Gorenjskega muzeja

št. 2, december 2004

Besedilo in izbor predmetov: T. Dolžan Eržen

Fotografije: T. Lauko

Oblikovanje: P. Rakovec

Tisk: Jagrač, Trboje

Prevod: A. Furlan

Izdal: Gorenjski muzej, Kranj, zanj B. Ravnik Toman, ravnateljica